

Rezervația mulinologică RUDĂRIA (Eftimie Murgu, România)

A- Adresa sitului:

Valea Rudăriei, comuna Eftimie Murgu
județul Caraș Severin

B- Contact:

Irina Iamandescu
Universitatea de Arhitectură și Urbanism „Ion Mincu”
Str. Academiei nr. 18-20, Ro-70109 București
Telefon +40 21 3077 178
irina.iamandescu@cultura.ro

Remus Iancu
Complexul Muzeal National ASTRA
Piata Mică nr. 11, Ro-2400 Sibiu
Telefon + 40 269 218195
remusi@yahoo.com

C- Scurtă descriere:

Ansamblu alcătuit din 22 de mori de apă cu roată orizontală, construcții din lemn de dimensiuni reduse, utilizate pentru necesitățile de măcinare de cereale ale comunității

D- Localizare:

De-a lungul cursului Rudăriei, pe ambele maluri, atât în interiorul cât și în afara satului Eftimie Murgu

E- Datare și arhitecți:

Datare incertă – nerelevantă datorită perisabilității lemnului ce era înlocuit periodic. Morile cu roată orizontală sunt utilizate în spațiul balcanic și sud Carpatic încă din primele secole ale mileniului I.
Arhitectură vernaculară tradițională – fără autor

F- Tipologia sitului:

Complex mulinologic alcătuit din mori cu ciatură (roată orizontală cu cupe radiale). Potențialul energetic modest al râului, datorat unor diferențe de nivel nesemnificative, a fost în mod excepțional valorificat prin crearea de acumulări în spatele unor baraje din trunchiuri de arbori, construcția de stăvilare, străpungeri de tunele în stâncă, jgheaburi, instalarea morilor pe ambele maluri și realizarea admisiei pe ambele părți ale axului hidraulic vertical.
Sit înscris în Lista Monumentelor Istorice din Romania ca obiectiv de valoare națională - grupa valorică A.

G- Întinderea sitului:

pe o lungime de cca. 3 km, de-a lungul cursului Rudăriei

H- Compoziția actuală a sitului:

Se păstrează, sunt în stare de funcționare și parțial utilizate 22 de mori din cele cca. 40 câte se pare că au existat pe valea Rudăriei.

Autenticitatea sistemului constructiv tehnic este păstrată în întregime. Unele roți și jgheaburi au fost înlocuite, încă din anii 80, cu elemente metalice perfect similare, din motive de eficiență în exploatare.

I- Promotori și motivație:

Valoarea excepțională a sitului, starea avansată de degradare la care ansamblul ajunsese la sfârșitul anilor 90, dar și potențialul său turistic, au determinat declanșarea unui program de salvare de către specialiștii Complexului Muzeal National ASTRA din Sibiu. Acesta a obținut finanțare europeană și a avut sprijinul susținut al comunității locale, direct interesate în salvarea sitului, al autorităților județene.

J- Starea reconversiei:

Completă – prin Proiectul de restaurare *in situ*, cu păstrarea funcțiunii inițiale, a tuturor celor 22 de mori, proiect coordonat de Complexul Muzeal National ASTRA în perioada septembrie 2000 – februarie 2001.

K- Memoria celor ce muncesc:

Morile sunt în proprietatea comunității fiind fiecare construite și apoi exploatate și întreținute, în sistem asociativ, de mai multe familii care își păstrează și azi calitatea de *rândași* (după *rândul* cuvenit la măcinarea grânelor în cursul fiecărei săptămâni).

Măcinatul propriu zis este o operație cunoscută și transmisă *din tată în fiu*, în fiecare dintre familiile utilizatoare.

Întrucât necesitățile de măcinare ale comunității sunt mult scăzute față de capacitatea celor 22 mori, se încearcă adaptarea sistemului de exploatare descris și utilizarea morilor prin rotație, fapt ce contribuie implicit la întreținerea lor.

L- Reușite și/sau eșecuri:

Restaurarea și refuncționalizarea sitului, pe lângă avantajul prezervării morilor propriu zise și a asigurării condițiilor păstrării sistemului de exploatare tradițional, a dus, de asemenea, la creșterea turismului în localitate și implicit la atragerea de noi finanțări (fonduri Phare pentru infrastructura de alimentare cu apă curentă).

M- Costuri și investiții:

Finanțarea proiectului a fost asigurată prin EUROART – fondul cultural european pentru România finanțat de Uniunea Europeană.

Sunt necesare investiții conexe pentru mediatizarea sitului și îmbunătățirea infrastructurii legate de turism (căi de acces, dotări)

N- Bibliografie:

www.muzeulastra.ro

Remus Iancu, Cristina Turdean *Complexul Mulinologic Rudăria – studiu de caz, prezentare la primul atelier de arheologie industrială*, București, 2001

O- Autorul și data elaborării fișei:

Irina Iamandescu, ianuarie 2005

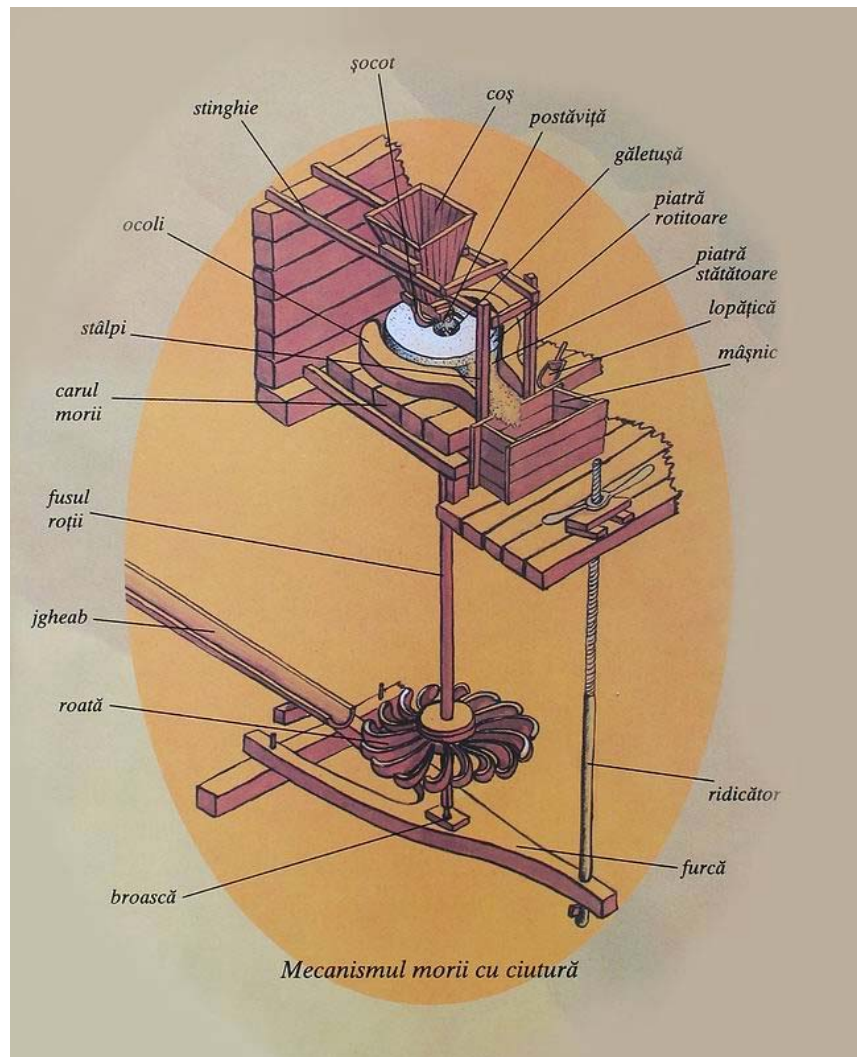
1) Harta

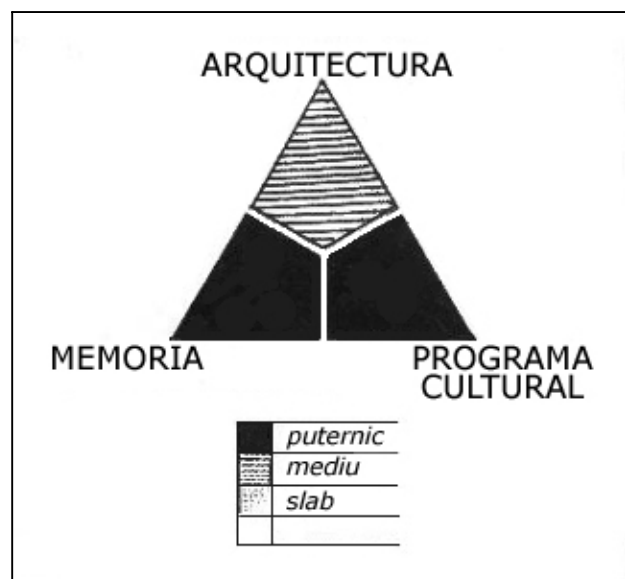
2) Vue d'ensemble d'un moulin

3) Vue du bâtiment d'un moulin

4) Mécanisme d'un Moulin

5) Triangle de survie